

Nr 51

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297); given Stockholms slott den 20 februari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297).

GUSTAF ADOLF

Bengt Norling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändring i 11 kap. 9 § luftfartslagen. Förslaget innebär att chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart hör, ges befogenheten att utse särskild undersökningskommission för utredning av luftfartsolycka samt särskilda ledamöter i haverikommission som i övrigt utses av luftfartsverket. Därjämte föreslås ändrad paragrafbeteckning i 1 kap.

Förslag
till
Lag
om ändring i luftfartslagen (1957:297)

Härigenom förordnas i fråga om luftfartslagen (1957:297)¹,
dels att nuvarande 1 kap. 4 a § skall betecknas 1 kap. 5 §,
dels att 11 kap. 9 § skall ha nedan angivna lydelse.

(*Nuvarande lydelse*)

(*Föreslagen lydelse*)

11 KAP.

9 §.²

Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, där ej *Konungen* finner anledning förordna en eller flera ledamöter.

Finner *Konungen* omfattningen av timad olycka, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund föranleda därtill, äger *Konungen* förordna särskild undersökningskommission.

Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, där ej *chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart höra*, finner anledning förordna en eller flera ledamöter.

Finner *chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart höra*, omfattningen av timad olycka, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund föranleda därtill, äger *han* förordna särskild undersökningskommission.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 1 kap. 4 a § 1968:54.

² Senaste lydelse 1969:201.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 6 februari 1970.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i luftfartslagen* och anför.

Inträffar olyckshändelse när luftfartyg nyttjas och medför denna att någon avlider eller får allvarlig kroppsskada eller att betydande skada uppstår på fartyget eller på egendom, som inte befordras med detta, skall enligt 11 kap. 7 § luftfartslagen (1957:297) (LL) undersökning verkställas angående olyckshändelsen, dess orsaker och de skador, som uppkommit. Undersökning skall enligt samma lagrum också äga rum om allvarlig fara för sådan olyckshändelse förelegat eller om något inträffat som tyder på väsentligt fel hos fartyget eller på markorganisationen.

LL föreskriver att undersökningen skall verkställas av en undersökningskommission. I kommissionen skall erforderlig teknisk och juridisk sakkunskap vara företrädd (8 §). Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, om inte Kungl. Maj:t finner anledning att förordna en eller flera ledamöter (9 § första stycket). Om Kungl. Maj:t finner omfattningen av inträffad olyckshändelse, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund ge anledning till det, förordnar Kungl. Maj:t särskild undersökningskommission (9 § andra stycket). I avvaktan på att kommissionen börjar sin verksamhet, skall luftfartsverket i samråd med polismyndighet eller på annat lämpligt sätt företa de åtgärder för att säkerställa utredningen, som är nödvändiga och inte utan våda kan uppskjutas (11 §).

Så snart kommission tillsatts skall den leda undersökningsarbetet. Den skall bl. a. underrätta dem saken kan angå och bereda dem tillfälle att yttra sig, den skall samråda med polis eller åklagare som leder förundersökning i saken, den kan påkalla utredning genom polisens försorg, den håller själv förhör och den kan hos domstol begära vittnesförhör och editionsföreläggande (10—12 §§).

Närmare föreskrifter om undersökningsförfarandet återfinns i luftfartskungörelsen (1961: 558) (LK). Där anges också viss terminologi. Av intresse i detta sammanhang är 122 § LK. Enligt detta författningsrum skall luftfartsverket, när olyckshändelse eller annan omständighet som sägs i 11 kap. 7 § LL (*luftfartsolycka*) inträffat inom landet, ofördröjligen utse en undersökningskommission (*haverikommission*) att verkställa undersökning angående luftfartsolyckan enligt bestämmelserna i 11 kap. LL. Finner verket med hänsyn till omständigheterna att det kan ifrågasättas om inte en av Kungl. Maj:t förordnad särskild undersökningskommission bör verkställa undersökningen, skall verket i stället skyndsamt till Kungl. Maj:t anmäla vad som inträffat. Har luftfartsolycka drabbat luftfartyg som i förvärvssyfte nyttjas för befordran av passagerare eller gods, skall verket alltid skyndsamt anmäla det inträffade till Kungl. Maj:t. Samma förfarande skall tillämpas också då luftfartsolycka drabbat svenskt luftfartyg inom område, som ej är underkastat någon stats höghetsrätt. Uppkommer fråga om undersökning genom svensk försorg av luftfartsolycka inom främmande stat, skall anmälan snarast möjligt göras till Kungl. Maj:t.

När en luftfartsolycka är av den omfattning eller eljest av sådant slag att en särskild undersökningskommission anses böra tillsättas, är det praktiskt taget alltid från flera synpunkter av stor vikt att kommissionen snarast kan överta ledningen av utredningsarbetet. I avvaktan på att kommissionen tillträder åligger det luftfartsverket att i samråd med polismyndighet eller på annat lämpligt sätt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa utredningen. Under de första timmarna efter det luftfartsolyckan inträffat är ett sådant provisorium nödvändigt men betydelsen av att det blir så kortvarigt som möjligt är påtaglig inte minst i de fall då luftfartsverket berörs av händelsen och detta föranlett eller medverkat till beslutet att tillsätta den särskilda kommissionen. Gällande bestämmelser enligt vilka Kungl. Maj:t förordnar särskild undersökningskommission kan medföra att den tid som förflyter innan kommissionen kommer i arbete blir onödigt lång. En ändring som medför att en snabbare handläggning kan ske är därför motiverad. Behov av ett snabbt beslut föreligger också i de fall då enligt 11 kap. 9 § första stycket LL särskilda ledamöter skall utses i en av luftfartsverket i övrigt tillsatt haverikommission.

Enligt min mening skulle behovet av snabbt beslut bäst tillgodoses om chefen för det departement till vilket ärenden rörande luftfart hör ges befogenhet att förordna särskild undersökningskommission och särskilda ledamöter i haverikommission. Någon anledning att ge här avsedda beslut endast interimistisk verkan i avvaktan på en slutlig prövning av Kungl. Maj:t synes inte föreligga.

Jag förordar att 11 kap. 9 § LL ändras i enlighet med vad jag nu anfört och att lagändringen får träda i kraft snarast möjligt. Bifaller riksdagen nu

angivna förslag, ämnar jag senare föreslå Kungl. Majt nödvändiga följdändringar i LK.

I anslutning till den i det föregående förordade ändringen bör också göras den redaktionella jämkningen i LL att nuvarande 1 kap. 4 a §, som innehåller erinran om att särskilda regler gäller om ansvar för atomskada, ges beteckningen 1 kap. 5 §.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom kommunikationsdepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297)*.

Förslaget torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*¹.

Jag hemställer att lagrådets utlåtande inhämtas enligt 87 § regeringsformen över lagförslaget genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget, har uteslutits här.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 17 februari 1970.

N ä r v a r a n d e :

f. d. justitierådet	REGNER,
regeringsrådet	MARTENIUS,
justitierådet	BERNHARD,
justitierådet	HESSER.

Enligt lagrådet den 13 februari 1970 tillhandakommet utdrag av protokoll över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 februari 1970 hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till *lag om ändring i luftfartslagen*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Claes Ljungström.

Lagrådet yttrade:

Bemyndigande för statsråd att avgöra ärenden står mindre väl i överensstämmelse med den rådgivande ställning som regeringsformen anvisar statsråden och lärer numera vara ovanligt. Med hänsyn till beskaffenheten av nu ifrågavarande ärenden och de skäl som anförts för förslaget, lämnar emellertid lagrådet detta utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 20 februari 1970.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till *lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297)*.

Föredraganden upplyser att lagrådet på anförda skäl lämnat lagförslaget utan erinran och hemställer att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten